

درآمد ماهیانه هر کودک کار چقدر است

طبق آخرین اطلاعات مرکز آمار ایران 1 میلیون و 700 هزار کودک در ایران به صورت مستقیم درگیر کار هستند و بررسی‌ها نشان می‌دهد هر کودک ماهیانه 80 تا 100 هزار تومان درآمد دارد. سازمان جهانی کار اعلام کرده است که 215 میلیون کودک 5 تا 14 ساله کشورها در دام کار گرفتار هستند.

آرش فراز در ابتدای این نشست با بیان اینکه از سال 2002 میلادی همه ساله سازمان جهانی کار روز 12 ژوئن را به عنوان روز جهانی مبارزه با کار کودک برگزار می‌کند، گفت: هدف از این نام‌گذاری این است که در سالیان متمادی تلاش شد تا با معرفی نمادین یک روز مشخص توجه ملت‌ها و دولت‌ها به اهمیت آسیب‌شناسی این پدیده ناهنجار و آشنایی با فعالیتهای کشورهای عضو جلب شود.

روز جهانی مبارزه با کار کودکان

دبیرکل مجمع عالی نمایندگان کارگران ایران اظهار داشت: از سال 2002 تاکنون هر ساله یک نام مشخص برای روز جهانی مبارزه با کار کودک انتخاب شده است، برای امسال روز جهانی مبارزه با کار کودک با عنوان محو کار کودک در مشاغل خانگی و مبارزه با رشد این پدیده نامگذاری شده است.

فراز ادامه داد: به دلیل اهمیت موضوع یک برنامه دائمی تحت عنوان مبارزه با کار کودک در ساختار اداری سازمان جهانی کار طراحی شده و از کشورهای عضو خواسته می‌شود تا در برنامه‌های مشترک این سازمان همکاری کنند.

وی افزود: بر اساس گزارش این سازمان بیش از 215 میلیون کودک بین 5 تا 14 سال در کشورهای مختلف جهان مشغول کار هستند و ILO معتقد است با همکاری اعضاء، گروه‌های کارگری و کارفرمایی می‌توان از رشد این پدیده جلوگیری کرد.

اشتغال 215 میلیون کودک در بازار کار

این مقام مسئول کارگری بیان داشت: به دلیل اهمیت موضوع مبارزه با کار کودک، این پرونده در قالب یکی از مقاله نامه ها و معاهدات بین المللی کار پذیرفته شده و به کشورهای مختلفی از سراسر جهان به عضویت آن درآمده اند. سازمان جهانی کار دارای 8 مقاله نامه بنیادین است که دو مورد از آنها به کار کودک می پردازد.

فراز خاطر نشان کرد: مقاله نامه شماره 138 که به تعیین سن حداقل کار کودک و مقاله نامه 182 که محو بدترین اشکال کار کودک را دنبال می کند توسط ایران در سال 80 پذیرفته شد و ایران به آن پیوسته است.

دبیرکل مجمع عالی نمایندگان کارگران ایران افزود: هرچند ایران به مقاله نامه 138 درباره کار کودک پیوسته ولی مشخصا در ماده 79 قانون کار بیان شده که اشتغال کودکان زیر 15 سال ممنوع است و این موضوع را ماده 84 به شرایط کار نوجوانان می پردازد و در این زمینه ارائه حمایت های ویژه مورد تاکید قرار دارد.

این مقام مسئول کارگری تصریح کرد: ایران به کنوانسیون حقوق کودک نیز پیوسته و تقریبا می توان گفت ایران به تمام مقاله نامه های اصلی بین المللی در حمایت از کار کودکان پیوسته است. مقاله نامه ها نه تنها بحث اصلی یعنی کار کودک را منع می کنند بلکه برخی اشکال کار کودک را به عنوان بدترین موضوعات قلمداد کرده و با آنها مبارزه می کند.

استفاده از کودکان در قاچاق

فراز اظهار داشت: به کارگیری کودکان در انواع قاچاق، به کارگیری در سوء استفاده های جنسی و در فعالیت های سخت و زیان آور که به سلامت روان و جسم کودکان آسیب جدی می زند، مورد توجه این مقاله نامه ها است که البته اجرای آنها منوط به توجه به کارگران و کارفرمایان و همچنین دولت ها است.

وی بیان داشت: قبل از الحاق ایران به مقاله نامه کار کودک، در سال 83 نیز آئین نامه ای در این زمینه با همراهی کارگران و کارفرمایان تدوین شد اما تا به امروز هیچگونه تعامل و پیگیری در بازنگری مفاد آن و چگونگی تنظیم گزارشهای سالیانه وجود ندارد.

این مقام مسئول کارگری از برنامه ریزی برای تاسیس کمیته مبارزه با کار کودک در مجمع عالی نمایندگان کارگران و مدیران سخن گفت و بیان داشت: امیدواریم بتوانیم با همکاری سازمان های غیر دولتی و استفاده از توان کارشناسی و علمی تکالیف جدیدی را در این زمینه ها ایجاد نمائیم.

در ادامه فاطمه دانشور عضو اتاق بازرگانی ایران و مدیر عامل موسسه خیریه مهرآفرین گفت: از شاخص های اندازه گیری رشد یافتگی در سازمان بهداشت جهانی و یونیسف وضعیت کودکان کشورها است.

اشتغال 1.7 میلیون کودک در ایران

عضو اتاق بازرگانی ایران بیان داشت: با وجود متفاوت بودن آمارها اما گفته می شود بین 170 تا 250 میلیون کودک در کشورهای مختلف به کار گرفته می شوند و طبق آمار ارائه شده توسط مرکز آمار ایران که در سال 85 ارائه شد 1 میلیون و 700 هزار کودک به صورت مستقیم در ایران درگیر کار هستند.

دانشور افزود: همچنین 915 هزار کودک نیز به عنوان کودک خانه دار به ثبت رسیده که از این تعداد 98.9 درصد دختر هستند و آمار بهزیستی در سال 89 نیز نشان می دهد که تنها 6 هزار کودک خیابانی ساماندهی

شده است که نشان می دهد عملکردها در این بخش ناچیز بوده است.

این فعال اجتماعی تصریح کرد: یکی از موضوعات چالش برانگیز در ایران نبود برنامه راهبردی و استراتژیک درباره کودکان و کار است به نحوی که در برنامه پنجم توسعه 17 بار از کلمه فاضلاب استفاده شده و یک بار کلمه کودک در این برنامه وجود ندارد و این موضوع نشان می دهد که لازم است در این بخش تصمیم گیران نگاه جدی به مسئله داشته باشند.

دانشور افزود: در کشور ما بحث ایجاد تشکل هایی که بتوانند به موضوعات کار کودک بپردازند بسیار محدود است و اقداماتی که در این بخش انجام می شود بسیار ناچیز است. ما در این زمینه تاکنون دو سمینار علمی کودکان کار و خیابانی را برگزار کردیم و بیانیه ای نیز صادر شد که در نهایت به ایجاد نهاد ملی حمایت از کودک در ایران منجر شد و پیش از آن کودک کار در ایران موضوع رها شده بود و دستگاه ها مسئولیتی را در این زمینه نمی پذیرفتند.

90 درصد کودکان کار به خانه بازمی گردند

عضو اتاق بازرگانی ایران تاکید کرد: 90 درصد کودکان کار شب ها به منازل خود برمی گردند اما کودکان خیابان شبانه روز در بیرون هستند و طبق آمار موجود 99 درصد این کودکان بزهکار می شوند. ما یک مرکز نگهداری از کودکان کار و خیابان ایجاد کردیم که در قالب آن 4700 نفر تحت پوشش قرار گرفتند اما برای گسترش اینگونه فعالیتها لازم است تا نهادهای تصمیم ساز مداخله کنند.

در ادامه این نشست آرمان خالقی با طرح این سوال که چگونه مقابله نامه های سازمان جهانی کار در مبارزه با کار کودک می تواند در ایران اجرا شود؟ گفت: درباره کار کودک موضوع مهم این است که چگونه باید برخورد شود و سهم دولت و مردم در این بخش به چه میزان است؟

عضو هیئت مدیره خانه صنعت و معدن اظهار داشت: در سال های گذشته برخوردها در این بخش چندگانه بوده و به جای جمع آوری کودکان کار بعضا برخوردهای خوبی نشده است و این موضوع باعث شده است تا کارها در این بخش به خوبی تنظیم نشود.

وی با بیان اینکه در حال حاضر کمتر از 10 تشکل در ایران اختصاصا به کار کودک می پردازد اظهار داشت: در شوراها نیز تشکل های تخصصی ایجاد شده است که باید به این موضوع ورود بهتری داشته باشند. همچنین یکی دیگر از موضوعاتی که در این زمینه وجود دارد یکسان سازی سن کودکان در بخش های مختلف از جمله کار است اما هم اکنون افراد برای هر کار باید در سن مشخصی قرار گرفته باشند و این تفاوت ها باید برداشته شود

تعریف وظایف جدید برای بنگاه ها

این مقام مسئول کارفرمایی ادامه داد: اگر بتوانیم در وظایف بنگاه ها بگنجانیم که بخشی از سود پول را به کار حمایت از کودکان و ساماندهی آنها اختصاص دهند می توان شرایط مطلوبی را در کارگاه ها ایجاد کرد و ما باید به این نقطه برسیم. خالقی بیان داشت: مسئولیت اجتماعی شرکت ها حکم می کند که بیایند در قبال این مسئولیت خود بخشی از درآمد را به این کار اختصاص دهند.

در ادامه بحث آرش فراز با بیان اینکه با وجود استقبال کارفرمایان برخی گروه های کارگری ورود علمی و مناسبی به موضوع کار کودک نداشته اند. ما آمادگی داریم تحت عنوان میثاق ملی مبارزه با کار کودک حمایت های کارگران و کارفرمایان و همچنین سازمان های غیر دولتی را در این بخش به صورت یک کار مشترک در راستای کاهش و از بین بردن پدیده کار کودک به کار بگیریم.

همچنین فاطمه دانشور نیز با بیان اینکه در ایران نگاه پژوهشی به کار کودک کم بوده است، گفت: یکی از

پژوهش‌ها نشان می‌دهد که از عوامل بروز کودکان خیابانی مسائل اقتصادی شامل فقر، عدم توزیع عادلانه ثروت، بیکاری، فاصله طبقاتی، فقدان یا کمبود درآمد و ازدیاد جمعیت است.

وی ادامه داد: همچنین عدم سیاست‌گذاری دولت در کنترل جمعیت و مهاجرت از روستاها به شهرها و از کشورهای دیگر به ویژه افغانستان و عراق به ایران در این بخش موثر بوده است. ایجاد مهاجرت کودکان از زمان جنگ شروع شد.

فقر؛ علت اصلی افزایش کودکان کار

این فعال اجتماعی بیان داشت: تغییر ارزش‌های اجتماعی و فاصله بین نسل‌ها، اعتیاد، بزهکاری، سنت‌ها و باورهای نادرست درباره کودکان، خشونت و اغفال دوستان و همسالان و عوامل خانوادگی، جدایی والدین به اعتیاد، ناپدیری و نامادری، بیماری‌های روانی، بحران هویت، ناکامی‌آرزوها، فرار از خانه و مدرسه نیز در این بخش وجود دارد.

دانشور در این خصوص که آیا در ایران باندهای مافیایی سوء استفاده از کودکان کار فعال هستند؟ گفت: تصور وجود باندهای سوء استفاده از کودکان کار اشتباه است و 90 درصد اینها دارای خانواده‌هایی هستند که کودکان برای تامین معیشت مجبور می‌شوند کار کنند و بررسی‌ها نشان می‌دهد که فقر دلیل اصلی ایجاد کودکان کار است و درصد کمی از این افراد مورد سوء استفاده باندهای مافیایی قرار می‌گیرند.

عضو اتاق بازرگانی ایران ادامه داد: 30 درصد کودکان کار دارای والدین با سابقه محکومیت هستند و 40 درصد نیز دارای والدین بی‌سواد یا کم‌سواد هستند، 85 درصد کودکان کار ایرانی و ما بقی از سایر کشورها هستند.

این فعال اجتماعی اظهار داشت: 22 درصد کودکان کار مورد اغفال قرار گرفته‌اند و هر کودک خیابانی دست کم یک تا دو سال در خیابان به سر می‌برد. متأسفانه کودکان کار در ایران رو به افزایش است.

جمع‌آوری کودکان از چهارراه‌ها

وی با بیان اینکه مسائل اقتصادی و افزایش هزینه‌های زندگی در ایجاد پدیده کار کودک تاثیرگذار است گفت: شوراها شهر از ظرفیت‌های خوبی برای ورود به مسائل کار کودک برخوردار هستند و از ارکان‌های مهم تصمیم‌گیری محسوب می‌شوند و این موضوع در تهران دارای اهمیت چندگانه است.

در ادامه این نشست آرمان خالقی گفت: بخش زیادی از کودکان کار دارای خانواده بوده و خانواده‌های آنها دارای مسائل اقتصادی و مواجه با اعتیاد و بیکاری هستند. کودکان برای خانواده‌های خود کار می‌کنند و قوانین ما آنگونه نیست که به راحتی بتوان حضانت این بچه‌ها را گرفت و اساساً چنین امکاناتی در کشور وجود ندارد.

این فعال کارفرمایی بیان داشت: امروز جمع کردن کودکان کار از چهارراه‌ها آنها را به کارگاه‌های زیرزمینی می‌کشاند و ما تا نتوانیم برنامه دقیقی را در این بخش اجرا کنیم امکان جلوگیری از کار کودک وجود نخواهد داشت. از گذشته نوعی نگاه در خانواده‌ها برای کار کودکان تحت عنوان استاد شاگردی وجود داشته و تا این نگاه اصلاح نشود که نباید کودکی را از بچه‌ها گرفت، اساساً امکان پیشرفتی وجود ندارد.

وی در این زمینه که بسیاری از کودکان در بنگاه‌های زیرزمینی و غیررسمی به کار گرفته می‌شوند، بیان

داشت: اساساً سیستم نظارتی اقتصاد یک ضعف کلی دارد و نمی‌توان بسیاری از بنگاه‌ها را شناخت و امروزه سیستم مالیاتی نیز بسیاری از فعالیتها را در کشور نمی‌شناسد و هنوز ضعف‌ها آنقدر در اجرای قانون کار و تامین اجتماعی زیاد است که امکان مبارزه دقیق با پدیده کار کودک وجود ندارد.

کار سیاه

خالقی با اشاره به اینکه استفاده از کارگران غیرقانونی در بنگاه‌ها نیز نوعی کار سیاه محسوب می‌شود گفت: همانگونه که درباره استفاده از کارگران غیر مجاز خارجی، قوانین و جرایمی وجود دارد باید درباره کار کودکان نیز برنامه ریزی شود و یکی از راه‌های موثر که در این بخش می‌توانست موثر واقع شود اختصاص یارانه به کودکان بوده است.

فراز در بخش دیگری از سخنانش در خصوص بدترین اشکال کار کودک در ایران گفت: 36 رشته فعالیت تحت عنوان بدترین مشاغل و کارهای سخت و زیان‌آور شناخته شده که کودکان مجاز به فعالیت در آنها نیستند. در ایران کار کودکان زیر 18 سال در این بخش‌ها ممنوع شناخته شده است اما ما باید این ملاک را از 15 سال در قانون کار به 18 سال ارتقاء دهیم.

دبیر کل مجمع عالی نمایندگان کارگران ایران تصریح کرد: طرح استاد شاگردی نوین که در سالهای گذشته از سوی وزارت کار مطرح شد، یکی از زمینه‌هایی است که اجرای قوانین حمایت از کودکان کار را محدود می‌کند و در زمانی که ما برای ساعت کار، سن کار و کار شبانه کودکان و نوجوانان ممنوعیت و محدودیت قائل می‌شویم، طرح استاد شاگردی و خروج از شمول قانون کار و تامین اجتماعی این اقدامات را زیر سوال می‌برد.

این مقام مسئول کارگری با بیان اینکه احتمال این می‌رود با اجرای اینگونه طرح‌ها حمایت‌های قانونی از کودکان نادیده گرفته شود گفت: استاد شاگردی از نمونه‌های مشخصی است که می‌تواند منتهی به تضعیف حقوق کودکان شود و ما وقتی می‌دانیم سیستم‌های بازرسی بسیار محدود است، چگونه می‌خواهیم کودکان را به مشاغلی بگماریم که نیازی به نظارت بر آنها نیست؟

خطر استاد شاگردی برای کودکان

وی با اعلام اینکه شکایتی امسال از سوی جامعه کارگری در سازمان جامعه کار مبنی بر نادیده گرفتن حقوق نیروی کار ایرانی مطرح شده است اظهار داشت: در این شکایت یکی از مباحث تحریم ظالمانه ارائه کمک‌های فنی حمایت از کار کودکان در ایران است که سازمان جهانی کار از ارائه این نوع خدمات امتناع می‌کند.

دانشور نیز در بخش پایانی سخنان خود گفت: در اتاق بازرگانی موضوع مسئولیت پذیری اجتماعی بنگاه‌های بخش خصوصی مطرح شد اما در زمان طرح بنگاه‌ها خیلی نگاه مثبتی به این موضوع نداشته و تمایلی به ورود به این موضوعات از خود نشان ندادند.

وی بیان داشت: دو سال طول کشید تا معنی مسئولیت اجتماعی در بین فعالان بخش خصوصی جا افتاد و عنوان شد که کارکنان و مدیران باید مسئولیت‌هایی را ایفا کنند و در زمینه‌های اجتماعی نقش داشته باشند که یکی از مصادیق آن جلوگیری از استفاده کودکان در کار است که البته در این زمینه نهادهای حمایتی گوناگونی مانند شوراهای شهر می‌توانند فعالیت کنند.

درآمد ماهیانه هر کودک کار

این فعال اجتماعی بیان داشت: بررسی ها نشان می دهد که درآمد ماهیانه هر کودک کار در ایران بین 80 تا 100 هزار تومان در نوسان است و ما اگر بتوانیم این مبلغ را برای خانواده های آنها تامین کنیم می توانیم این کودکان را از محیط های کار به مدارس بازگردانیم

خالقی نیز در پایان سخنانش بیان داشت: مسئولیت اجتماعی موضوعی است که در سالهای اخیر کمرنگ شده و به عنوان یکی از اهداف هزاره سازمان ملل مطرح بوده که خانه صنعت و معدن پیشتر به آن ورود داشته اما با نگاه دولت در سالهای اخیر این موضوع کمرنگ شده است. تشکل ها باید این موضوعات را تبیین کنند و برای کارفرمایان این جذابیت ایجاد شود که بتوانند در حمایت از کار کودکان گام های اساسی را بردارند.